

OMAISHOIDON TUEN
MYÖNTÄMISPERUSTEET

2019

Varkaus – Joroinen

Sote

Yhteistoiminta-alue

SISÄLLYS

1	omaishoidontuki.....	2
2	omaishoidon tuen hakeminen.....	2
2.1	Hakemuksen käsittely, toimenpiteet ja käsittelyaika	3
3	omaishoidon tuen myöntämisperusteet.....	3
4	hoitopalkkio	4
4.1	Hoitopalkkioluokat	5
4.2	Muut tukipalvelut	6
4.3	Maksatuksen keskeytyminen	6
5	Hoito- ja palvelusuunnitelma.....	6
6	omaishoitosopimus.....	7
6.1	Omaishoitajan tukeminen.....	8
6.2	Sopimuksen irtisanominen	8
6.3	Sopimukseen liittyvä työlainsäädäntö, tapaturmavakuutus ja eläketurva.....	8
7	omaishoitajan lakisääteinen vapaa	9
7.1	Lyhytaikainen ympärivuorokautinen hoito.....	9
7.2	Kotiin annettavien palveluiden palveluseteli.....	10
7.3	Sijaishoito toimeksiantosopimuksella	10
	YHTEYSTIEDOT OMAISHOIDON TUKI.....	11

1 OMAISHOIDONTUKI

Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) ja siihen tehtyihin muutoksiin (950/2006, 318/2011, hallituksen esitys 30.3.2016) sekä Varkaus-Joroinen yhteistoiminta-alueen perusturvalautakunnan hyväksymiin myöntämisperusteisiin ja hoitopalkkioluokkiin. Omaishoidontuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämis- ja valvontavastuu on kunnilla. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen palvelu, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön vaativan hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Erityisestä syystä hoito voi tapahtua myös hoitajan kotona.

Omaishoidon tuki on palvelukokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista, sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. (Laki omaishoidon tuesta 2005/937)

2 OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti siihen tarkoitettulla hakulomakkeella (Omaishoidon tuen hakemus). Hakemuslomakkeita saa omaishoidon tukea hoitavilta viranhaltijoilta sekä Varkauden kaupungin ja Joroisten kunnan virallisilta internetsivuilta www.varkaus.fi ja www.joroinen.fi. Hakemuksen liitteeksi pyydetään tarvittaessa hakijan toimintakykyä ja terveydentilaa kuvaava lausunto lääkäriltä tai sairaan-/terveydenhoitajalta. Puutteellisia hakemuksia pyydetään täydentämään ennen käsittelyä ja hakemus käsitellään vasta, kun kaikki asiapaperit on toimitettu.

Tuen maksaminen alkaa hakemuksen saapumisesta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, eikä sitä makseta takautuvasti. Omaishoidon tukea ei makseta, jos hoidettava on laitoshoidossa, tavallisessa tai tehostetussa palveluasumisessa tai käy kokeilulomilla kotona. Tukea ei makseta myöskään silloin, jos vammaisen tai pitkäaikaissairas lapsi tai nuori opiskelee oppilaitoksessa, jossa on mahdollisuus asua

kouluviikkojen ajan oppilaskodissa. Ennen tukipäätöstä tehdään tarvittaessa yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. (Laki omaishoidon tuesta 2005/937)

2.1 HAKEMUKSEN KÄSITTELY, TOIMENPITEET JA KÄSITTELYAIKA

Omaishoidon tukihakemukset käsitellään tarpeen mukaan kokoontuvassa moniammatillisessa työryhmässä. Asiakkaalle kirjallisen päätöksen tekee viranhaltija. Tuki maksetaan omaishoidon tuesta annetun lain mukaan vain hoitajalle. Omaishoidon tuki lakkaa, kun omaishoidon tuelle ei ole lain mukaisia edellytyksiä.

Ennen tukipäätöksen tekoa tehdään asiakkaan luo kotikäynti pääsääntöisesti kuukauden sisällä hakemuksen saapumisesta. Kotikäynnillä arvioidaan kokonaisvaltaisesti omaishoidettavan avun tarve ja toimintakyky, omaishoitajan terveydentila, soveltuvuus omaishoitajaksi sekä arkea tukevien palveluiden tarve.

3 OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö tarvitsee alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa. Omaishoitajana voi toimia hoidettavan omainen tai täysi-ikäinen läheinen henkilö, jonka terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Omaishoitajan on kyettävä kantamaan kokonaisvastuu hoidettavasta sekä takaamaan hänelle turvallinen ja asianmukainen hoito. Omaishoidon tuen myöntämisen lähtökohtana on, että hoidettavan omainen tai läheinen haluaa ryhtyä omaishoitajaksi ja että hoidettava hyväksyy hänet hoitajakseen.

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteena on hoidon sitovuus ja vaativuus. Omaishoidon tukea myönnetään pääsääntöisesti, kun tuen tarpeen arvioidaan olevan pysyvä tai pitkäaikainen ja tuki kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville. Omaishoidon tuesta päätettäessä on selvitettävä täyttääkö hakija (hoidettava) laissa säädetyt edellytykset ja Varkaus-Joroinen yhteistoiminta-alueen myöntämisperusteet

tuen saamiselle, ja onko hänen hoidon ja hoivan tarpeensa kokonaisuutena arvioiden muihin hakijoihin verrattuna sellainen, että hänelle voidaan omaishoidon tukea myöntää.

Omaishoidon tuki myönnetään lasten ja vaikeavammaisten kohdalla pääsääntöisesti ensimmäisen maksuluokan mukaan, koska he ovat yleensä suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisen palvelun piirissä (esimerkiksi päivähoidossa, -toiminnassa tai koulussa).

Omaishoidon tukeen ei ole oikeutta, jos hoidettava asuu laitoksessa, tehostetussa palveluasumisessa tai pääsääntöisesti opiskelee muulla paikkakunnalla ja asuu viikot pois kotoa tai on kokeilulomalla kotona. Tukeen ei ole myöskään oikeutta, jos hoidettavan avun tarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin.

Omaishoidon tuen päätöstä tehtäessä ja tuen jatkuvuutta arvioitaessa selvitetään hoitajan soveltuvuutta omaishoitajaksi. Soveltuvuuteen vaikuttaa hoitajan fyysinen ja psyykinen terveydentila, mahdolliset sairaudet ja niiden vaatima hoito, hoitajan toimintakyky ja voimavarat, kuten kyky selviytyä päivittäisistä toiminnoista sekä hoitajan liiallinen päihteiden käyttö. Pyydettyessä omaishoitajan on esitettävä lääkärintodistus terveydentilastaan. Mikäli todistusta omaishoitajan terveydentilasta ei saada omaishoidon tuki keskeytetään todistuksen toimittamiseen saakka tai jos todistusta ei saada omaishoidon tuki päätetään.

Omaishoidettavan kodin on oltava terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Omaishoidon tuen myöntämisen tulee olla aina hoidettavan edun mukaista.

4 HOITOPALKKIO

Omaishoidon tuki myönnetään hoidettavalle ja se maksetaan rahallisena palkkiona hoitajalle. Hoitopalkkion suuruutta arvioitaessa käytetään suuntaa antavina perusteina oman organisaation määrittelemiä mittareita. Hoitopalkkio määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Käytössä on kolme maksuluokkaa, joiden mukaan hoitopalkkio määräytyy. Perusteena ei käytetä perheen tuloja ja varallisuutta.

Hoitopalkkio on hoitajalle veronalaista tuloa, joka vaikuttaa muihin sosiaalietuuksiin. Palkkio maksetaan hoitajan ilmoittamalle pankkitilille kuukausittain jälkikäteen seuraavan kalenterikuukauden 16. päivään mennessä. Kunta on velvollinen suorittamaan ennakonpidätyksen, eläketurvamaksut ja sosiaaliturvamaksut. Hoitopalkkion suuruutta tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

4.1 HOITOPALKKIOLUOKAT (PÄIVITETTY 2020)

Hoitopalkkio 1: 408,09 €/kk (+ vuosittainen indeksikorotus)

Jatkuvaa tukea tarvitsevat: Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa, huolenpitoa ja ohjausta tai valvontaa monissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa. Näitä ovat esimerkiksi hoidettavan avustaminen ja ohjaaminen wc- käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa. Hoitotyö sitoo hoitajan lähes jatkuvasti, mutta hoidon tarve ei välttämättä edellytä hoitajan asumista samassa taloudessa.

Hoitopalkkio 2: 707,56 €/kk (+ vuosittainen indeksikorotus)

Erityistuki: Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoivaa ja huolenpitoa tai valvontaa lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Esimerkiksi hoidettava tarvitsee toisen henkilön apua WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa, eikä häntä voi jättää yksin ilman valvontaa. Hoitajan on huolehdittava hoidettavasta ja oltava valmis antamaan hoivaa ja huolenpitoa kaikkina vuorokauden aikoina. Hoivan ja huolenpidon sitovuus on lähes samaa tasoa kuin ympärivuorokautisessa hoidossa olevalla. Lisäksi hoidettava saattaa tarvita erityistoimenpiteitä.

Hoitopalkkio 3: 1634,43 €/kk (+ vuosittainen indeksikorotus)

Korotettu tuki erityistapauksissa: Palkkio myönnetään hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana (esim. saattohoito, leikkauksen jälkeinen hoito). Edellytyksenä on, että hoidettava tarvitsee lyhytaikaisesti normaalia enemmän hoivaa ja huolenpitoa ja että omaishoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä työtä tai päätoimista opiskelua. Palkkiota maksetaan enintään puolen vuoden ajan. Tähän palkkioluokkaan kuuluva tuki on aina tilapäinen.

Hoitopalkkio 3 voidaan maksaa edellyttäen, että hoitajalla ei ole tältä ajalta vähäistä suurempia työtuloja, oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan tai oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.

4.2 MUUT TUKIPALVELUT

Hoitopalkkion lisäksi omaishoitoa voidaan tukea asiakaskohtaisesti sovittavilla palveluilla, joita voivat olla kotihoidon palvelut, kuntouttava päivätoiminta ja kuntouttava lyhytaikainen ympärivuorokautinen hoito.

Kunnallisista palveluista peritään maksut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) ja asetuksen (912/1992) sekä perusturvalautakunnan vahvistamien taksojen mukaisesti. Palveluista perittävä maksu voidaan alentaa tai poistaa erityisistä syistä asiakasmaksulain 11 §:n mukaisesti.

4.3 MAKSATUKSEN KESKEYTYMINEN

Omaishoitaja on velvollinen välittömästi ilmoittamaan tuen saantiin vaikuttavista olosuhteiden muutoksista. Mikäli tukea maksettaessa tai nostettaessa on annettu virheellisiä tietoja, voidaan myönnetty tuki lakkauttaa ja suoritettut erät periä takaisin. Mikäli omaishoito keskeytyy hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, tuen maksaminen keskeytyy seuraavana kalenteripäivänä, kun keskeytys on alkanut. Hoidettavan lähtiessä hoitopaikkaan lähtö- ja paluupäivä ovat hoitajan työpäiviä.

5 HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA

Omaishoidon tuesta on aina laadittava yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, joka liitetään omaishoitosopimukseen. Suunnitelmaan on kirjattava vähintään:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveysten palvelujen määrä ja sisältö

- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien sosiaalihuollon palvelujen määrä ja sisältö
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhuoltoon liittyvien käyntien ja muun poissaolon aikana
- hoito- ja palvelusuunnitelma toimii todisteena hoidettavalle ja omaishoitajalle suunnitelluista palveluista ja tuesta. Lisäksi se toimii työntekijöiden työvälineenä. Omaishoidon tukea koskeva hoito- ja palvelusuunnitelma on yhteinen hoidettavalle ja hoitajalle.

6 OMAISHOITOSOPIMUS

Omaishoidon tuesta tehdään hoitajan ja kunnan välillä kirjallinen omaishoitosopimus, jonka liitteenä on aina hoidon kokonaisuutta kuvaava hoito- ja palvelusuunnitelma. Asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan omaishoidon tuesta annetussa laissa (2005/937) määrätyt asiat. Lisäksi hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palveluiden määrä ja sisältö. (HE 85/2016)

Omaishoitosopimukseen kirjataan seuraavat tiedot:

1. Hoitopalkkion määrä
2. Hoidettavan oikeus lakisääteisiin kolmen vuorokauden vapaisiin jokaista toteutunutta kotihoitokuukautta kohti
3. Edellä mainittuja vapaita useampien vapaapäivien järjestäminen sekä alle vuorokauden mittainen virkistysvapaa
4. Määräaikaisen sopimuksen kestosta
5. Hoitopalkkion maksaminen hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä
6. Sopimuksen irtisanominen
7. Muut hoitoa koskevat seikat

Omaishoitosopimus tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevaksi, erityisistä syistä sopimus voidaan tehdä myös määräajaksi. Sopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi. Samalla arvioidaan omaishoitajan edellytyksiä toimia edelleen hoitajana. Ilman erityistä syytä sopimusta tarkistetaan vähintään vuoden välein. Tarkistusta tehtäessä noudatetaan kulloinkin voimassa olevia omaishoidon tuen myöntämisperusteita. Mikäli tuensaaja ei täytä voimassa olevia myöntämisperusteita, kunnan irtisanomisaika on kaksi kuukautta sopimuksen irtisanomispäivästä. Määräajaksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määräajan päätyttyä.

6.1 OMAISHOITAJAN TUKEMINEN

Omaishoitolain 3 a §:n mukaan kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle valmennusta ja koulutusta hoitotehtävää varten. Kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtävänsä tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja.

6.2 SOPIMUKSEN IRTISANOMINEN

Omaishoitosopimuksen irtisanomisessa noudatetaan omaishoidon tuesta annetun lain 9 §:n säännöksiä. Kunta voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden kuukauden kuluttua. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Jos hoidettava siirtyy esimerkiksi pitkäaikaiseen laitoshoitoon, sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hän siirtyi laitoshoitoon. Hoidettavan laitoshoidon kestäessä yli kaksi kuukautta, tuen saaminen edellyttää uutta hakemusta.

Omaishoidon tuen päättymisestä tehdään viranhaltijapäätös.

6.3 SOPIMUKSEEN LIITTYVÄ TYÖLAINSAÄDÄNTÖ, TAPATURMAVAKUUTUS JA ELÄKETURVA

Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tekijäkuntaan, hoidettavaan eikä hoidettavan huoltajaan. Hoitajalla ei siten ole työsopimussuhteeseen kuuluvia loma-, päiväraha-, työaika- eikä muita vastaavia etuuksia. Omaishoitosopimus on luonteeltaan toimeksiantosopimus. Sen mukaisesti maksettavassa tuessa on kysymys palkkiosta, ei palkasta.

Omaishoitaja on vakuutettu työssä sattuvan tapaturman varalta tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 § 1 mom. perusteella. Tapaturman sattuessa omaishoitajan on mentävä

välittömästi lääkäriin ja otettava yhteys tuesta vastaavaan viranhaltijaan. Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003).

7 OMAISHOITAJAN LAKISÄÄTEINEN VAPAA

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Omaishoitaja voi valita vapaapäivien järjestämiseksi lyhythoidon, kotiin annettavien palvelujen palvelusetelit tai toimeksiantosopimuksen.

Kunta ja omaishoitaja voivat sopia, että omaishoitaja pitää 1 momentissa tarkoitetun vapaansa useampana alle vuorokauden pituisena jaksona. Vapaasta, joka pidetään useammassa alle vuorokauden jaksossa, voidaan periä enintään yksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 6b §:n tarkoittama maksu vapaata vuorokautta koskeva maksu. Asiakasmaksu voidaan periä ensimmäisen vapaajakson alkaessa. Kunta voi järjestää omaishoitajalle 1 momentissa säädettyä enemmän vapaapäiviä sekä alle vuorokauden pituisia virkistysvapaita. ([29.6.2016/511](#))

Jos hoidettava on pois kotoa enemmän kuin puolet kalenteripäivistä kuukaudessa, ei hoitajalle kerry vapaata siltä kalenterikuukaudelta.

7.1 LYHYTAIKAINEN YMPÄRIVUOROKAUTINEN HOITO

Vapaapäiväoikeus toteutetaan joko lyhytaikaisella ympärivuorokautisella hoidolla tai palvelusetelillä lyhythoittoon yksityisellä palveluntuottajalla. Vapaapäivät suositellaan pidettäväksi kuukausittain, mutta hoitaja voi halutessaan säästää kahden kuukauden päivät kuuden vuorokauden mittaiseksi jaksoksi. Lyhythoidossa pidettävät vapaapäivät eivät kerrytä sosiaali- ja terveydenhuollon maksukattoa. Yli 60-vuotiaiden osalta hoito toteutetaan yhteistoiminta-alue Varkaus-Joroinen organisaatioiden määrittelemissä yksiköissä.

Lyhythoittoon myönnettävän palvelusetelin arvo on **125 €/vrk**. Asiakas maksaa **omavastuuosuutta 11,40 €/vrk** sekä kunnan, että yksityisen palvelun tuottajan toteuttamasta lyhythoidosta.

Lasten ja vammaisten hoitajien vapaapäiväjärjestelyt suunnitellaan aina päätöksen tekijän kanssa tapauskohtaisesti ja toteutetaan suunnitelman mukaisesti

7.2 KOTIIN ANNETTAVIEN PALVELUIDEN PALVELUSETELI

Palveluseteleitä myönnetään asiakkaalle omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseksi kolme (3) kappaletta jokaista toteutunutta kotihoitokuukautta kohden. Palvelusetelin käyttämistä suositellaan kuukausittain. Palvelusetelin arvo on 65 €/palveluseteli. Palvelusetelillä voi ostaa palveluita yhteistoiminta-alueen Varkaus-Joroinen hyväksymiltä palveluntuottajilta.

7.3 SIJAISHOITO TOIMEKSiantosopimuksella

Lain omaishoidontuesta 4 a § mukaan, omaishoidontuen lakisääteinen vapaa voidaan toteuttaa myös toimeksiantosopimuksella. Kunta voi järjestää omaishoitajan vapaan aikaisen hoidon tekemällä tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen. Sopimuksella sijaishoitaja sitoutuu huolehtimaan vakituisen omaishoitajan vapaan aikaisesta hoidosta hoidettavan kotona. Hoitojärjestelyjen on aina turvattava hoidettavan hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Omaishoitajan on suostuttava hoidon järjestämiseen sijaishoitajan avulla sekä omaishoidettavan mielipide on myös huomioitava.

Sijaishoitajalle maksettava palkkio on **127,56 €/vuorokausi**. Maksu suoritetaan toteutuneen sijaishoitajuuden perusteella.

YHTEYSTIEDOT OMAISHOIDON TUKI

VARKAUS

Yli 65-vuotiaat

Käpykankaan palvelukeskus
omaishoidon ohjaaja
Tapionkatu 4
78850 Varkaus
puh. 044 743 6482

Alle 65 vuotiaat, lapset ja vammaiset

Varkauden kaupunki
sosiaalityöntekijä
Ahlströminkatu 6
78250 Varkaus
puh. 040 718 3462
puh. 044 444 2462

JOROINEN

Yli 65-vuotiaat

Varkauden kaupunki
Joroisten kotihoito
palveluohjaaja
Sairaالاتie 1
79600 Joroinen
puh. 040 685 7377

Alle 65 vuotiaat, lapset ja vammaiset

Varkauden kaupunki
Joroisten sosiaalityön yksikkö
sosiaaliohjaaja
Mutalantie 1
79600 Joroinen